

СИЛАБУС SYLLABUS	Недеревні ресурси лісу	
	Other forest resources	
Шифр за ОП Code in Degree Programme	ВК.8	
Освітній рівень Level of Education	Бакалаврський (перший)	
	Bachelor's (first)	
Галузь знань Field of Knowledge	20	Аграрні науки та продовольство Agricultural sciences and food □
Спеціальність Field of Study	205	Лісове господарство Forestry
Освітня програма Degree Programme	Лісове господарство	
	Forestry	

Силабус освітньої компоненти «Недеревні ресурси лісу» для здобувачів вищої освіти ступеня «Бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Лісове господарство» спеціальності 205 «Лісове господарство». Березне. НСІ НУВГП. 2023. 12 стор.

ОП на сайті інституту: <https://nsi.nuwm.edu.ua/index.php/files/195/-/471/-----2022-.pdf>

Розробник силабусу: *Грицюк І. І., старший викладач кафедри лісівництва*

Силабус схвалений на засіданні лісівництва НСІ НУВГП
Протокол № 15 від “28” серпня 2023 року

Завідувач кафедри: Івашинюта С. В.,
старший викладач

_____
(підпис)

Керівник (гарант) ОП: Фізик І.В., кандидат
сільськогосподарських наук, доцент
директор НСІ НУВГП

_____
(підпис)

Схвалено науково-методичною радою з якості НСІ НУВГП
Протокол № 1 від “01” вересня 2023 року

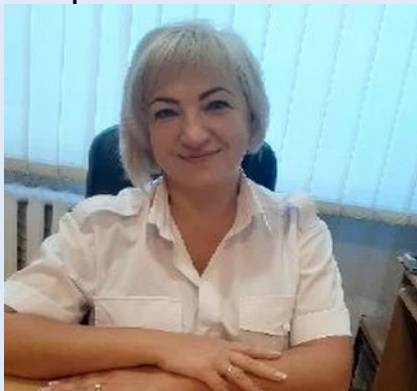
Голова науково-методичної ради з якості НСІ: Фізик І.В.,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент,
директор НСІ НУВГП

_____
(підпис)

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
НЕДЕРЕВНІ РЕСУРСИ ЛІСУ	
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	<i>бакалавр</i>
Освітня програма	<i>Лісове господарство</i>
Спеціальність	<i>205 «Лісове господарство»</i>
Рік навчання, семестр	<i>3 рік навчання, 5 семестр</i>
Кількість кредитів	<i>3 кредити ЄКТС</i>
Лекції:	<i>18 год. – денна форма 6 год. – заочна форма</i>
Практичні роботи:	<i>18 год. – денна форма 4 год. - заочна форма</i>
Самостійна робота:	<i>54 год – денна форма 80 – заочна форма</i>
Курсова робота:	<i>немає</i>
Форма навчання	<i>денна/заочна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>залік</i>
Мова викладання	<i>українська</i>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОЗРОБНИКА (ІВ)

Лектор

*Грицюк Ірина Іванівна, заступниця
директора з навчальної роботи, старша
викладачка кафедри лісівництва
Надслучанського інституту НУВГП*

Профіль на сайті інституту

<https://nsi.nuwm.edu.ua/index.php/struktura-lis/kafedra-lis/kolektyv-kafedry-lisivnytstva/hrytsiuk-iryna-ivanivna>

ORCID

<https://orcid.org/0000-0003-4682-1106>

Як комунікувати

i.i.hrytsiuk@nuwm.edu.ua

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Мета та завдання

Дисципліна «Недеревні ресурси лісу» входить до курсу вибіркових дисциплін в освітньо-професійній програмі «Лісове господарство» для здобувачів освіти освітнього ступеня бакалавр.

З лісом пов'язано виробництво не лише деревини, але й багато цінної недеревної продукції. Одним із напрямків господарської діяльності підприємств лісового господарства є заготівля і переробка ягід, грибів, лікарських рослин, бджільництво, підсобне господарство. Мета навчальної дисципліни визначається змістом тих системних знань і умінь, якими повинен оволодіти фахівець лісового господарства або вчений-лісівник. Вивчення дисципліни формує необхідну базу теоретичних знань, вмінь та навичок для використання недеревної продукції лісу, забезпечує освоєння шляхів і способів покращання використання земель лісового фонду. У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

· види недеревної продукції лісу та їх значення для задоволення потреб населення і виробництва;

· основні види лікарських, технічних, харчових і кормових рослин рослинної сировини, способи її заготівлі;

· класифікацію кормових угідь в лісовому фонді, їх використання, шляхи підвищення продуктивності та якості; - методи обліку та визначення якості сіна;

· основні види їстівних та отруйних грибів, їх харчові та лікувальні властивості;

· методи заготівлі та штучного розведення;

· способи переробки дикорослих плодів, лікарських рослин, грибів; способи визначення розповсюдження та запасів лікарських і технічних рослин та грибів;

техніку і технологію добування соків листяних порід;
кормову базу та продукцію бджільництва;
визначати біологічний та експлуатаційний запаси дикорослих рослин, плодів та грибів;
організувати заготівлю, зберігання та переробку не деревної продукції лісу;
здійснювати заготівлю сіна та визначення його якості;
здійснювати заходи з покращення кормової бази бджільництва;
організувати вирощування сільськогосподарських плодкових рослин.

Посилання на розміщення освітнього компонента на навчальній платформі Moodle, на платформі освітніх програм та їхніх освітніх компонентів

<https://md.lis.institute/course/view.php?id=70>

Передумови вивчення*
(місце освітнього компонента в структурно-логічній схемі)

Для вивчення дисципліни є теоретичні знання та практичні навички з дисциплін: основи екології, ботаніка, лісове ґрунтознавство.

Компетентності

Загальні:

ЗК.2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК.3 Цінування та повага до різноманітності та мультикультурності.

ЗК.5 Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК.8 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК.10 Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК.11 Навички здійснення безпечної діяльності.

ЗК.12 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові:

ФК.3 Здатність проводити лісівничі вимірювання та дослідження.

ФК.4 Здатність використовувати знання й практичні для аналізу біологічних явищ і процесів, біометричної обробки дослідних даних та їх математичного моделювання.

ФК.9 Здатність вирішувати поставлені завдання з мисливства та забезпечувати ведення мисливського господарства в лісовому фонді. Здатність розробляти проектну документацію, зокрема описи, положення, інструкції та інші документи.

ФК.10 Здатність організувати роботу малих колективів виконавців.

ФК.12 Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства,

особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому регіональному, національному і глобальному рівнях	
Програмні результати навчання (ПРН). Результати навчання (РН)*	
ПРН 1. Аналізувати основні етапи та закономірності історичного розвитку для формування громадянської позиції, формування національної гідності та патріотизму.	
ПРН 3. Проводити літературний пошук українською та іноземними мовами і аналізувати отриману інформацію.	
ПРН 5. Розуміти і застосовувати особливості процесів росту і розвитку лісових насаджень, теорії та принципи ведення лісового і мисливського господарства для вирішення завдань професійної діяльності	
ПРН 6. Здійснювати підбір і використання необхідного обладнання, інструментів для організації виробничого процесу з урахуванням екологічних, технічних та технологічних можливостей.	
Структура та зміст освітнього компонента	
Лекції – 18/6 год. Практичні 18/4 год. Самостійна робота 54/80 год.	
Методи та технології навчання	Лекції, презентації, обговорення, ситуаційні задачі, практичні заняття
Засоби навчання	Мультимедійне обладнання, комп'ютерна техніка для опрацювання практичних робіт, інтерактивна дошка, пошук та аналіз інформації в мережі Інтернет
ЛЕКЦІЙНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	
Кількість годин, результати навчання, література	Зміст тем
Змістовий модуль 1.	
Лісові кормові угіддя та дикорослі плодово-ягідні рослини лісів України	
Тема 1. Види та значення недеревної продукції лісу	
Лекцій – 2/2 год. Практик. – 2/1 год. Сам.роб. –6/10 год. Література [1- 10]	Основні визначення та види недеревної продукції лісу. Історична довідка про вивчення недеревних ресурсів. Значення недеревної продукції лісу в господарстві України.
Тема 2. Лікарські, харчові та технічні рослини	
Лекцій – 2/0 год. Практик. – 2/1 год. Сам.роб. –6/10 год. Література [1- 10]	Основні дикорослі види лікарських, харчових та технічних рослин, їх характеристика та значення. Біологічно активні групи сполук лікарських рослин. Хімічний склад рослинної сировини та її застосування. Класифікація рослинної сировини. Правила, техніка та строки збору рослинної сировини. Первинна переробка сировини, її сушіння та зберігання. Визначення розповсюдження та запасів лікарських і технічних рослин. Раціональне використання та охорона дикорослих рослин

Тема 3. Дикорослі плодові рослини	
Лекцій – 2/0 год. Практик. – 2/1 год. Сам.роб. –6/10 год. Література [1-10]	Значення для людини та роль дикорослих ягідників в лісових біогеоценозах. Основні дикорослі види зерняткових, кісточкових, ягідних і горіхоплідних порід. Харчова цінність та лікувальні властивості плодів дикорослих деревних рослин. Визначення урожайності та проективного покриття найважливіших лісових і болотних ягідних рослин. Прогнозування врожаю плодів дикорослих деревних рослин. Технологія заготівлі, зберігання та переробки плодів. Заходи з розширення промислових заготівель плодів. Вплив антропогенних факторів на ягідники, їх збереження і підвищення продуктивності. Створення плантацій лісових плодово-ягідних рослин. Вимоги до упакування, маркування, транспортування і зберігання сировини. Здійснення контролю якості рослинної сировини.
Змістовий модуль 2. Збір та заготівля грибів, лікарської сировини.	
Тема 1. Гриби	
Лекцій – 2/2 год. Практик. – 2/0 год. Сам.роб. –6/10 год. Література [1- 10]	Харчове значення та лікувальні властивості грибів. Характеристика їстівних та отруйних грибів. Фактори, що впливають на плодоношення грибів. Способи обліку врожаю та виявлення ресурсів їстівних грибів. Збір грибів. Промислова заготівля та первинна переробка грибів. Раціональна експлуатація та заходи з підвищення урожайності грибів. Штучне розведення грибів.
Тема 2. Збір і заготівля їстівних грибів	
Лекцій –2/0 год. Практик. – 2/1 год. Сам.роб. –8/10 год. Література [1- 10]	Значення грибів як продукту харчування. Найголовніші їстівні та отруйні гриби лісів України. Планування збору та організація заготівлі грибів. Промислова заготівля та первинна переробка грибів. Технологія сушіння, маринування та соління грибів. Приготування екстрактів, концентратів, борошна. Штучне розведення грибів. Заходи підвищення урожайності грибів.
Тема 3. Заготівля лікарської сировини у лісах України	
Лекцій – 4/0 год. Практик. –	Сучасне значення дикорослих лікарських

2/0 год. Сам.роб. –8/10 год. Література [1- 10]	рослин. Діючі активні речовини та біологічні особливості лікарських рослин. Групи лікарської рослинної сировини. Збір, заготівля та первинна переробка лікарської сировини. Загальні правила, техніка та терміни збору лікарських рослин. Природне та штучне сушіння, способи та терміни зберігання лікарської сировини. Заборона заготівлі рослин, які занесені до Червоної книги. Раціональне використання дикорослих лікарських рослин. Заходи збереження запасів лікарської сировини.
Змістовий модуль 3. Лісове бджільництво.	
Тема лекційного заняття 1. Коротка історія бджільництва	
Лекцій – 2/2 год. Практик. – 2/0 год. Сам.роб. –8/10 год. Література [1- 10]	Основні продукти бджільництва. Медопродуктивність головних медоносних рослин лісу. Використання медоносних ресурсів лісу. Вибір місця для пасіки. Шляхи покращення кормової бази бджільництва у лісі.
Тема 2. Лісове бджільництво	
Лекцій – 2/0 год. Практик. – 2/0 год. Сам.роб. –6/10 год. Література [1- 10]	Історія бджільництва. Значення бджільництва та перспективи його розвитку на підприємствах лісового господарства. Біологія бджолиної сім'ї. Роботи на пасіці. Основні продукти бджільництва, їх отримання та використання. Медоносні лісові рослини. Методи визначення та прогнозування нектаропродуктивності рослин. Оцінка медопродуктивності земель лісового фонду. Шляхи покращення кормової бази бджільництва.
Форми та методи навчання	
Проведення лекційних занять передбачає демонстрацію презентацій із відповідним темі заняття теоретичним матеріалом та відео-роликів. Частина лекційного заняття відводиться на діалогові технології, розгляд можливих практичних ситуацій у вигляді кейсових пакетів та дискусію. Здобувачі ВО мають можливість публічного виступу із презентацією лекційного матеріалу. Практичні заняття передбачають виконання завдань за індивідуальними вихідними даними. У контексті практичних робіт застосовуються пошукові інтернет-системи та прикладні комп'ютерні програми Microsoft Office і Google for Education. Здобувачі ВО всіх форм навчання мають доступ до навчальних матеріалів, методичного забезпечення та інструкцій щодо самостійного опрацювання тем курсу на платформі Moodle та цифрового репозиторію	

НСІ НУВГП. Здобувачі ВО отримують усі необхідні консультації для демонстрації знань та вмінь на наукових конференціях, круглих столах, у публікаціях, аудиторних дискусіях, написанні кваліфікаційної випускової роботи.

Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

-технічні засоби навчання: мультимедійне обладнання, ноутбук;
-програмне забезпечення: MS Windows, MS Office, доступ до Інтернет;
-програмне забезпечення: система дистанційного навчання Moodle, Google for Education.

Порядок оцінювання програмних результатів навчання/результатів навчання

Для досягнення цілей та завдань курсу здобувачам потрібно засвоїти теоретичний матеріал та здати модульні контролю знань, а також вчасно виконати та захистити практичні роботи. В результаті можна отримати такі обов'язкові бали: – 60 балів - за вчасне виконання і захист практичних робіт та інших поточних завдань (самостійна робота), що становить поточну складову оцінки; – 40 балів – модульні контролю (20+20). Всього 100 балів. Поточне оцінювання та проведення контрольних заходів у межах курсу відбувається згідно нормативних документів НСІ НУВГП: Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень студентів Надслучанського інституту НУВГП https://nsi.nuwm.edu.ua/index.php/files/195/-/473/-----_.pdf; Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та роботу екзаменаційної комісії https://nsi.nuwm.edu.ua/index.php/files/195/-/271/-----_.pdf

Поєднання навчання та досліджень

Студенти мають можливість отримати додаткові бали за виконання індивідуальних завдань практичного характеру, а також можуть бути долучені до підготовки і публікації тез та наукових статей.

Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна

1. Рябчук В.П. Практикум з недеревної продукції лісу та підсобного господарства / В.П. Рябчук, В.Я. Заячук, Л.С. Осадчук. – Львів : Укр ДЛТУ, 2000. – 162 с.
2. Свириденко В.Є. Практикум з лісівництва / Свириденко В.Є., Киричок Л.С., Бабіч О.Г., Бондар А.О. / за ред. В.Є. Свириденка. – Навчальний посібник – К. : Арістей, 2008. – 468 с.
3. Поліщук В. П. Пасіка / В. П. Поліщук, В. А. Гайдар. – К. : Ділова Україна, 1993. – 272 с.
4. Рябчук В. П. Недеревна продукція лісу / В. П. Рябчук. – Львів : Світ, 1996. – 312 с.
5. Свириденко В. Є. Побічне користування лісом : Навчальний посібник / В. Є. Свириденко. – К. : Вид-во ПП "Ірена", 2002. – 240 с.

Допоміжна

6. Аветисян Г. А. Бджільництво. Підручник для вузів. 3-е вид., пер. і доп. / Г. А. Аветисян. – М. : Колос, 1982. – 319 с.

7. Дари лісів / [Єлін Ю. Я., Зерова М. Я., Лушпа В. І., Шабарова С. І.]. – К. : «Урожай», 1979. – 392 с.
8. Зерова М. Я. Гриби: їстівні, умовно-їстівні, неїстівні та отруйні / М. Я. Зерова, Ю. Я. Єлін, С. М. Коз'яков. – К. : Урожай, 1984. – 204 с.
9. Катіна З. Ф. Дикоростучі лікарські рослини УРСР / З. Ф. Катіна, Д. С. Івашин, М. І. Анісімова. – К.: Здоров'я, – 1965. – 310 с.
10. Телішевський Д. А. Гриби, ягідники і лікарські рослини лісів України / Д. А. Телішевський. – Львів : Вид-во Львів. ун-ту, 1972. – 152 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Лісовий кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 17, ст.99): редакція від 01.01.2015 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.
2. Постанова КМУ від 23 травня 2007 р. N 761 Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/761-2007-%D0%BF>.
3. Постанова КМУ від 23 квітня 1996 р. N 449 Про затвердження Порядку заготівлі другорядних лісових матеріалів і здійснення побічних лісових користувань в лісах України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/449-96-%D0%BF>

ПОЛІТИКИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

Складові навчальної дисципліни сприяють формуванню універсальних, корисних для будь-якого виду діяльності (міжпрофесійних) навичок, які дозволяють швидко адаптуватися до нових умов, змінювати сферу зайнятості, вирішувати нестандартні завдання: - допитливість, ініціативність – під час засвоєння теоретичного матеріалу лекційних занять та самостійної роботи для розширення знань із відповідних тем курсу; - цілеспрямованість, наполегливість – під час виконання практичних робіт, а також індивідуальних завдань для отримання додаткових балів; - адаптивність, командна робота – під час дискусійних обговорень тематичних питань курсу; - соціальна обізнаність і відповідальність – як результат урахування організаційних вимог курсу, підтримання зворотного зв'язку та вчасного звітування про виконані види діяльності; - критичне мислення, лідерство, креативність – розуміння, аналіз, пошук вирішення актуальних проблем у розрізі дисципліни та висвітлення результатів під час навчальних занять, участі в конференціях і круглих столах та/або наукових публікаціях; - самонавчання для професійного та особистісного зростання – як результат виконання самостійної роботи, в тому числі з електронними навчальними ресурсами та інформаційними базами.

Дедлайни та перескладання

Терміни здачі проміжних контрольних модулів та підсумковий контроль (залік) встановлені згідно Положення про семестровий поточний та

підсумковий контроль навчальних досягнень студентів Надслучанського інституту НУВГП https://nsi.nuwm.edu.ua/index.php/files/195/-/473/-----_.pdf Організація всіх видів навчальної діяльності в межах курсу проводиться згідно Положення про організацію освітнього процесу в Надслучанському інституті НУВГП https://nsi.nuwm.edu.ua/index.php/files/195/-/317/-----_.pdf У випадках виявлення плагіату при виконанні завдання, здобувач не отримує бали і повинен виконати завдання повторно, згідно Положення про виявлення та запобігання академічного плагіату в НСІ НУВГП https://nsi.nuwm.edu.ua/index.php/files/195/-/274/-----_.pdf

Правила академічної доброчесності

Організація всіх видів навчальної діяльності в межах курсу проводиться згідно Положення про організацію освітнього процесу в Надслучанському інституті НУВГП https://nsi.nuwm.edu.ua/index.php/files/195/-/317/-----_.pdf . У випадках виявлення плагіату при виконанні завдання, здобувач не отримує бали і повинен виконати завдання повторно, згідно Положення про виявлення та запобігання академічного плагіату в НСІ НУВГП https://nsi.nuwm.edu.ua/index.php/files/195/-/274/-----_.pdf . Студенти НСІ НУВГП повинні дотримуватися Кодексу честі студентів НУВГП <https://ep3.nuwm.edu.ua/4917/> , а викладач Кодексу честі наукових, науково-педагогічних, педагогічних працівників НСІ НУВГП https://nsi.nuwm.edu.ua/index.php/files/195/-/270/-----_.pdf Більше матеріалів щодо дотримання принципів академічної доброчесності:

- сайт Національного агентства забезпечення якості вищої освіти <https://naqa.gov.ua/>
- сторінка НСІ НУВГП “Академічна доброчесність” <https://nsi.nuwm.edu.ua/index.php/akademichna-dobrochesnist/dokumenty-ta-materialy> .

Вимоги до відвідування

Лекційні та практичні заняття проводяться згідно розкладу в офлайн або онлайн-режимі. Консультації проводяться в онлайн-режимі з використанням Google Meet згідно розкладу консультацій. У разі необхідності - у погоджений зі студентами час. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, тощо) навчання може відбуватись в онлайн режимі (змішана форма навчання) за погодженням із викладачем. Здобувачі можуть використовувати мобільні телефони та ноутбуки на заняттях, але виключно в навчальних цілях.